

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ЦЕНЕ ЗА СРБИЈУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТРИТ ГОД. 6 ДИИ.
 ЗА СТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОСТРВУ.
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТРИТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА ДУОТРО-ГРАДИТ:
 НА ГОДИНУ 15 ФР. У БАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТРИТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ СТАЛЕ ДРЕВДЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТРИТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЛТИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБЈАВЉЕЊЕ БЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 20 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 10 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредиштво, а претплата администрацији,
 СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ.
 РЕКОНПИС НЕ ПРАТАЈУ СЕ. НЕПЛАЉЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Народна банка с погледом на Бонтуов предлог.

Први је одсек члана 45 несмисао, при овде стављеном покривању; члан 44. гола фраза без најмањег значаја, а све то исмевање свију искустава при банкама, која су народи тако скупо платили, на још и сад непрестано плаћају. Ваљада нико од нас не може желети, да се и ми придружимо тим несрећним народима, и то само са своје лакоумности без икакве невоље или потребе.

По одсеку б) члана 45 могу служити за покривање банкинних записа и ефекти т. ј. удеонице обвезнице, и свакојаке хартије разних предузећа; и то без икаквог ограничења у статутима.

Да бисмо могли оценити значај тога покривања, морамо овде опет споменути, да покривање банкинних записа тек онда добива свој прави значај, кад се каква криза појави, и то или политична или трговачка.

У државама са великом производњом, великим обртом, великим капиталима, трговачке кризе природна су последица народно-економног живота; оне су у том животу оно исто, што је у природи дан и ноћ, лето и зима, те се по томе морају и понављати у известним временима. Тада сваки тражи ковани новац на место својега банкиног записа; и у таквим временима ваља банка да покаже свој здрав живот. Ако не може да одговори својој дужности, онда обично пропада. Само први већи банкрот (пропалица), па као олуја иде банкротство од куће до куће, те захвати и најселишвије куће, па и банку саму. За то је прво правило, да народна банка несме издати своје записе на потраживања, која се не би вратила у најкраћем времену — обично за 3 месеца — у кованим новцу, или у својим банкинним записима. Да у то не могу бити ни ефекти, ни обвезнице државних или општинских зајмова, сваки мора увидети. А ако неке народне банке и могу уложити обвезнице општинских зајмова за покривање својих записа; то бива само са одобрењем владе, или већ у напред за такве цели ограниченој суми, која се после сматра као неки особени одсек за хипотекарни кредит у опште. Они могу кад кад и ефекте у своје касе уложити — али то највише као залогу за друге обвезе — или за тако звани репорт, т. ј. за зајмове на врло кратко време — неколико дана — и то обично само

ефекте домаће. Све то треба тачно да уђе у статуте.

Ако у портфељу неке народне банке има државних обвезница у већој мјножини онда су оне ушле тамо другим путем, а не оним, који нам се предлаже. Може бити да је држава сама за свој зајам банку оснивала; или банка, за добивену повластицу дала држави такав зајам без камете или са малом каметом. Тако дугује Енглеска држава својој народној банци сад округло 14¹/₂ милиона стерлинга; а почетак тога дуговања беше и почетак банке саме (1694) — За ту суму може банка издати банкинних записа без даљег покривања; али сваку ноту, коју преко те суме изда, мора потпуно покрити драгим металом. Ово наређење регулисано је тако званом Пиловом актом, и то на основи искустава, да се тих 14¹/₂ милиона, и при највећим кризама, нису никад ради размене у банку се враћали, тако да се по рачуну вероватности може узети, да ће и у напредак банка бити увек у стању; своје записе у ковани новац да размени. А у истини, енглеска банка ужива управу у сличним кризама тако поверење; да је баш у таква времена Пил' ова акта више пута од стране државе обустављана, и банка у таким временима издавала више банкинних записа, него што је имала покривено па је при свем том опет сваки запис у ковани новац мењала кад који то затражи.

Аустро-Угарска банка потражује од државе 80 милиона форината, коју је суму држави за повластицу без камате позајмила; тај дуг је и узрок, што не може променути својих записа у ковани новац, поред свега тога што је по свом осталом стању међу најбољим банкама.

У Енглеској, у Франуској и у Немачкој нико није законито дужан примити, банкиног записа кад од своје воље неће, а при општем поверењу у те домородне установе нико их и не намеће; те банкоте имају кад кад и акино за злато. Такав срећан положај био је и у Аустро-Угарској пре год. 1848.

Овако несретно наређење, као што се нама у члану 46. предлаже, постоји само у Аустро-Угарској, Италији и Русији. Све те државе дошле су до тога наређења у повучаној нужди, нама се без икакве потребе предлаже само за љубав оснивача. Ми и верујемо да за њега тај члан великог значаја има.

У члану 45 означена јошмеће банкинних записа добија још већег

значаја, кад узмемо у обзир грдну множину записа, и кад посматрамо оне операције које се банци по чла. 4 допуштају. У овом члану набројани су сви послови, које у опште банке сваке врсте вршити могу; и ми не можемо наћи ни једног банкиног посла, који ту не би био споменут. Могло се простије казати у члану 4. да су банци допуштене све радње, које банке ма кога ради врше; Такву нашу банку најбоље би било назвати „српском васељеном одбанака“ да бар и у фирми нешто ново имамо. Тај члан обећава банци већ у напред све операције, ако би држава до нужде дошла тражи зајам а даје јој се још и то нечувено право, да може те операције на другога пренети. Држава се лишава тим својевољно сваке могуће конкуренције, ако би кадгод зајам тражили морала. Предлагачи тих штатута, чини нам се, рачунали су на то да ће скоро опет време доћи, да ћемо ми тражити државни зајам јер отпочели смо већ и по примеру других држава те се можемо надати да ћемо и даље тако. Чека нас још примљени део државног турског дуга и још један крак железнице. Јамачно се побојао г. Бонту, да ћемо се валда опет нечему научити, и да би могли лако безобразни бити одређи се његовога ауторитета. Да би нас од такве неблагодарности сачувао, ескомтише већ за себе у напред све користи.

Цео је члан 4 нешто нечувено у статутима једне народне банке и српска народна банка постала би тиме једина банка на свету таквог рода и потпуно би оправдала ову фирму, којом је мало час назвасмо. Кад погледамо наше најновије финансијске законе, онда нас ни то не може много изненадити, јер готово сви ти закони имају подобну особину. Не обзиремо се при склапању тих закона много нити на науку, нити на искуство, и дајемо тиме целој свету доказ нашега оскудног и сиромашног знања, или наше лакомислености.

Чланом 4 долази наша народна банка у ред банака кредит-мобилне; она постаје банка — која са записима, — са најјевтинијим капиталом, и са народним поверењем — спекулације терати може, које увек носе собом ризик. У том 4 члану допуштају се банци све банкарске операције „дакле и игра на берзи!!!“

(Напоменуће се)

Од неко доба учестале су по бечким особито по пештанским листовима неке потворе, као да је одавде покренут устанак у Херцеговини и у Кривошијама. Сви су ти гласови од прве до последње речи тако очевидне лажи, да нам није потребе, наше читаоце о томе даље уверавати. Да се те лажи *хотимице* и у *известном смеру* распростиру, и то је очевидно. Ми се само морамо чудити, како наше владе лист још није покушао да увери аустријске пријатеље своје о неоснованости тих измишљотина, јер то би било и у владиној интересу, а влада зна врло добро да је то све пусто подметање. Ми смо испрва мислили да се те лажи зато причају, да се покрије срамота, што аустро-угарска влада за четири године није могла да се омили у Босни и Херцеговини, на против показало се да је све горе него што је било. Све су те бечкопештанске повике, од почетка Бокеско-Херцеговачког устанка непрестано заштитивале и питаше уводним чланцима, да ли је то масло какве год велике силе? Оне би радо једну окривиле; ал' који ће од тих мишева да обеси мачку звонце о врат? Зато, наравно, морају бити криве мале српске кнежевине. А оно што је најближе памети, то ни једном ни на крај памети, ни један да се сети да зашита, да ли је томе највише и једино крива зловољна незнаљачка аустријска управа? „Willst du ewig weite schweifen? Sieh! das — Böse liegt so nah“ — казао би им Гете. Та зар није ево признао један аустријски дипломата, да је свему сама Аустрија крива што не држи уговора. Па зар сад ми криви, што ви, као што сами признајете, ломите задату веру? Тиме нећете опрати своје срамоте што је облажете лажама и клеветама! — Но то би се још могло разумети и поднети, од оне господе свет се томе изодавна навикао. Но сад већ и сами, без икаквог стиди и срама, излазе са правим узроком, са правом побудом тих несмислених потвора: Пестер Лојд у јучерашњем уводном чланку, који је по свој прилици задахнут с вишег места *прети Србији и српској скупштини, „ако не рашчисти Ристићеву чету на плеву“, да ће Аусирија сама имати да размисли, да ли ће у Србији она да уведе ред гвозденом песницом.*

Тако ли је? Опасност је од Србије, по не у Босни и Херцеговини, већ — у Србији *теновинама аустријским.* За то треба *гвозден ред!!!* Разумемо се!

— П. Лојду јављају па *Нашо* да тамо очекују за недељу (прошлу)

г. Мића Љубибратића, који тамо долази тог дана на договор са Гарибалдијом због херцеговачке буне. Ми смо можемо уверити П. Лојда, да се г. Љубибратић често састаје са Гарибалдијом — у овдашњој гостионици „код Крета“, где је Гарибалдијева слика. Но то још није све. Тај опасни агитатор имаће прекутра, у четвртак, састанак и са Адмиралом — „плаве флоте“, у народном позоришту. Ми поуздано знајемо, да му је тај страшни гусар обећао помоћи га својом флотом да заузме Боку Которску — са морске стране.

Бонту

„Пест. Лојд“ у последњем броју своје донео је ову сензациону депешу из Париза:

„Говори се да је Генерална Унија продала српске железнице, и да су Бонту и управни одбор Генералне Уније поднели оставке“.

Шта ово последње значи, то ће свако разумети који се бави финансијским пословима.

„Пест. Лојд“ у истом броју доноси жалосну слику париске берзе која је услед берзанске деруте настала, и која је на свима европским берзама произвела ужас. Изумијајући велики бенки крах од 1873 године не памти се да је било овако грозних приказа какви се показаше у Паризу. Код барона Ротшилда искинуше се први финансијери париски у конференцији, да већају о заједничким средствима која би се имала предузети да се предупреду веће несреће. Ротшилд је обележио ситуацију као здраво опасну, и признао је да се мора помоћи банкама; но спекулативни заводи (наш Бонту и т. д.) морају се оставити њиховој судбини.

У опште је сва повика на Бонту који је тога дана стигао у Париз, и покушао својим познатим начпом да прикрије своје банкротство. Одмах по његовом доласку скочише акције Генералне Уније на 2000 динара, а викачи берзански раструбише да их Бонту хоће да дигне на 3000 дин. Берза оживи, кад се то прочуло. Његови агенти разгласише да је Гамбета, који је противник свих швицарских спекулација, дао оставку и да је нов кабинет образован са Леон Сејем и Фреснетом. Но то одушевљење није дуго трајало. За тили часак падоше акције Уније на 1200, а последње вотирање тога дана било је 1.080 динара. Ротшилд је у конференцији нарочито о овим акцијама казао, да ће тек да падају. Што их још држи, то је што се *пропаго* **ламан глас** да је банка Француска пристала да аранжује Бонту под условом да јој Бонту уступи све послове у Србији.

Поузданично „Видело“ има овај телеграм из „Париза од 14 Јануара“.

„Генерална Унија поднела је париским кредитним заводима своје **књиге**, из којих се види, да је тражење овог друштва веће, него што су његове обавезе. Кредитни заводи даће Генералној Унији повећу суму која ће се гарантовати. Издавање нових акција одгодиће се на два месеца да би се међутим ствари

могле уредити. Генерална Унија **исплаћиваће у понедељак**.“ (То је сигурно плаћање била обуставила на неизвесно време)

Кад већ „Видело“ толико признаје, онда је јамачно готов банкрот. На здравље!

Из Беча нам пишу 8. ов. месеца, како се Бонту спремао да преко Трета путује у Рим, да тражи од наше благослова за српску банку, но међутим оде брзо у Париз. У Паризу је на берзи *шапка*, а особито у Бонтуовим вредностима, тако је ужасно падање, да су акције Уније за два дана 2000. динара ко коладу изубиле. У иште вредности Уније и све банке које је она створила губе на једну милијарду а то се све догодило за неколико дана.

Ми смо и пре неки дан казали, да је наш „усрећитељ“ Бонту на добром путу, да буде што пре банкрот. „Видело“ ћути, о свему овоме; а „виделовци“ каида се јако љуте што се све ово догађа баш у време, када они мисле да „солидном“ французу Бонтуу повере и народну банку.

У СРЕДИНИ УСТАЛИХ БОКЕЗА.

(Свршетак.)

5-ти Декембар.

При повратку из Уба пратно ме је до бокелске приморске варошице Херцеговог — или „Српске Нице“ — као што ју зову — један Убљанин. Видно сам да и на овој страни приетупи усташким подложјама, представља неодољиве тешкоће редовној војсци. Јер пошто прејездимо један планински гребен, ја прођем управо испод једног огромног стеновитог бастииона који се као језик пружа од стране планине Јагодште, и на коме се сада налази главни стан страховитог хрцеговског хајдука Стојана Ковачевића. На два или три дана пре ето ту су, у жреду Бановићу — што лежи на ниже према морској страни — Херцеговци, у друштву са она два Кривошијана, одвели били овај број стоке. За сада пак, нека ми је још једном поновити, да проста правда захтева да се повуче широка линија између херцеговачких чета и бокелских горштака. Херцеговци су хајдучи и живе као хајдучи. (Живели да богда и хиљадиле се — Преводник); док Кривошијани и њихова сеоска браћа на срећу још немају нужде да плачкају своје суседе. — (Ама дајте ви нама те Херцеговце и Кривошијане. Јер да је ојера ево ми Срби, из овеју кнежевине, пристаје да будемо она браћа „суседи које они плачкају.“ — Нека само Шваба путује, а за све друго — на нашу душу грех! — Преводник). Кривошијани се за овај пар држе у строгој дефанзиви (одбрани), па би се зар могли и на мир склопити — ако би Аустријска влада одустала од тражења војачине по њиховим стенима. Неки су ми од Кривошијана чак тако далеко признавали, да би пристали да ступе у службу Аустрије као „погранични стражари“, и бране земљу од сваке и свачије напасти. Али они никако и ништо неће аустријске војене учитеље и команданте. Новављам, бокелски горштаци, ма да стоје с годин оружјем у рукама, још се могу умирити, па и самој аустријској влади златан мост саградити за — повратак. На жалост, у Бечу војничке осетљивости претежу меду политичке мудрости. Нема ни сенке од изгледа да ће влада поустити у својим захтевима за ландвер, а Кривошијани ће одмах томе у скоро узети своју ствар са ствари Херцеговаца. — Мој Убљанин-воћа рече ми да број Херцеговачких усташа под Стојаном Ковачевићем, а мање више и под његовом контролом, износи на 500 (пет стотина) људи, али ово ће извесно бити претерана цифра. Његов главни стал, међутим, једна да може бити боље изабран. Јер, док се једне стране стоји у свези са Кривошијским незадовољницима, на другој пружа руку Требињу — где је један део него-

ве чете пре неки дан сатро неке аустријске предстраже — па одатле и са усталичким градовима у планинама Гацка. У обратном правцу он може такође жарити и паљити, јер су пред њим богате равнице Конавља као и плодне обале Боке. Осим тога на планинском углу Јагодшту, где се он налази, има доста горе па дакле и горива, а зидови од стене што га опасују такви су да могу прокисити свима силама аустријске царевине. — У осталом, права карактеристика садање ситуације јесте то: што Аустријској влади вије доста устанак у Боци и Херцеговини него још сама пиритрату са оним чувеним прокламацијама, у којима „прирвени и администратори“ оглашују своје намере да уведу војачину још у обема окупираним провинцијама! Овај несмишљени покушај већ је произвео пошту („universal“) узружањост у васколикој Босни и Херцеговини која не слуги на добро. Сва Херцеговина већ је опуномоћила мостарску општину да састави свечан протест у коме се и сама законитост таквог акта спори. У Босни се, такође свестрано ради на истим протестима који ће се и делима подурити, ако Аустријска влада остане при својем. — Ја сам доведе говорно о релативно незнатним покретима хајдучким; но, ако Аустријска влада не одустане од ове нове претензије своје — жртвујући тиме војничку гордост неких усјаних глава својих — ратоборно становиштво босанских и херцеговачких Алпа, и *мусоломанско као год и хришћанско*, устаће дилетом на оружје и учинити последњи очајни напор да стресе и овако неспособарам под којих је запао. Ово су озбиљне речи, али ја их не изговарам без основа. За ове, пак, којих се ствар тиче неће бити згорета ако мало промисле о њиховом значају. — Нема сумње, Аустрији је и у самој окупацији покренула и руководила нада да добије нову рекрутациони извор за своју војску код ових љвретих горштака. Али ни Херцеговци ни Бошњаци немају воље да буду аустријски „каволенеутер“ — храна за њене топове. Него, збиља, још се Аустријска влада лопи. А да она, свакако засад, непамерава развијати силу противу Кривошијана види се зар и по броју војске која се у Боци налази, и која укупно износи преко 1200 људи, од којих је још трећина — неких 400 — млади рекрута. Па како се још говори само о неколиким батаљонима, које имају доћи у целих поткрепљења, то није ни мислити на офанзиву (напад). У последњем устанку (1869) Кривошијани, су борећи се у своим неприступним позицијама сатрали били неких десет хиљада редовне војске, што беху противу њих послати; и данас су спремни да понове исто дело. — Пошто нема ни најдаљег изгледа да ће Кривошијани поустити у питању ландвера, то се Аустрија налази у тешкој невољи. Ако и даље ништа не предузме онда се просто одрела свог господарства. Кордон не помаже јер му је земљиште такво. Ако нападне, људи ће се бранити и изродће се крвави грађански рат. Буде ли још поразе задрмаће се („shake“) њена сила од Дунава до Јадранског мора. А шта би јој победа донела? Гого камаље! — јер, као што рекох, Бокези су се, у таквом случају, решили листом одселити у Црну Гору! Оклевање, опет, тече Кривошијанима извесне савезнике у Босни и Херцеговини јер и тамо грози рекрутација. Еле кудгод се окренеш — зго. Сам фенерал Јовановић, нов наместник Далмације, нимало неспиритре тешкоће свог задатка па — као год и предходни му — оклева! Положај и у самој Боци крајње је озбиљан *grave in the extreme*“ али још га озбиљнији чини *савез Кривошијана са Херцеговцима* — рекао је он једном мом пијателу! Први део фенералове изреке бивало је истинит; овај последњи једва да се још може сматрати као свршен шп. Него и то ће сутра бити ако бечка влада одма неотступни од заузетог положаја, и неопрече се једном за свагда војачине у бокелским горама.

Артур Џ. Еванс
Препод Н. С. Јовановић.

На Кривошијама на Васиљев-дан 1882.

Дижу се по избор војске једне царевине аустро-угарске на шатицу брђана једне боке. Упро свијет очу у ова брда; ред му је бити на чисто чему је ово. Зна чему је било године 1869: дође гувернатур Варнер: дајте Ландвер! дај да се цару замолимо да погледа на нашу потребу и од тога нас опрости! не даде ни ми како шћеде он, а он на нас војску прошле јесени гувернатур Родих: дајте ландвер! — дај нам замолити се, да барем одмакну док нас углаве што је то доде; али ето из Беча одговора: не може бити, ви ми слијено дати. Дајте! Поручи Родих по нашем брату професору Ристу Ковачићу још једном. Не дамо слијено, да ћемо сви изгинути: да ли су грађани; а ће су школе грађана, а ће су наше? Кад науче и нас како су научили грађане, сво и нас. Још ми овако професору Ристу Ковачићу одговарасмо, кад чу се глас: Родих, шиле владику да купе — рекао ко гођ Родиху: то ће помоћи више него Ристово — не дајмо му у пркву нашу тијем путем, јер кад зине не умукнусмо га без грдила! Викне народ, и да се ово грдило не догоди, врате га прије него је цркви дошао. Још јаче народ на владиним долазак устаде да га вратимо кад вије да с владиком иде издајник капетан Андро Ђурковић, сад за издајништво у служби на аустро-угарском лојду, враћење владе би господи у Бечу, на нас од 1869 кивној, доста да благо Родиха свргну и да пошљу Јовановића, који је и оне године на нас војску водно ови га крши онда унуташе данашњем му господству: нека гледа да га с њега и не скину. Јовановић одлучно нагнати нас силом да слијено слушамо што не разумијемо или нас искоријенити одлучио смо бранити се, да ћемо сви изгинути и за то силу силом одбијати, нема нас колико има аустро-угарске војске, нити имамо ње оружје; али је с нама Бог правде, јер ми бранимо правду; наш је одговор професору Ристу Ковачевићу јасан. — Јовановићу! крв, што ће се пролити, на оне, који су те послали, и на тебе! —

ДОПИСИ

Пронуље 8 Јануара.

Досад нисам хтео да вам пишем зато да се не би рекао, да са тим изазивам и дајем повода зајевницама.

Више је по месец дана како се овди труде „виделовци“ да оснују напредни клуб, али им свеј то прође до данас на лио. На два дана пред нову годину дође овди Урош Кнежевић познати ак „виделовац“. „Виделовци“ се користе његовим доласком, те ударе у све бубње, и напредну све могуће силе, довикујући један другом: сад или никад сложи на посао.

И „напредњаци“ прегну на све стране једни по кафанама, други по дућанима говорећи људима, дођите на окуп код Локоснице дошао један господин, да види колико има „напредњака“ а колико присталица либералне партије. Наш свет незнајући шта се све хоће са тим и у својој наивности, мислећи да је дошао неки трговац да купује вуњу или друго шта, пођу тамо, где их неколицина познатих виделовачких присталица дочекају те почну наговарати да се укључују у „напредњаке“. Људи се почну изговарати, а они им стану претити, говорећи: да су „напредњаци“ сви они који су уз владу, а они који то нису, ти су против данашње владе. Може се замислити, како је ово на наш прост свет могло дејствовати?

Свет наш још не разуме да схваћа владу, онако како се она у уставном животу схваћа, а шеретауци „виделовачки“ користе се тиме, те навијају воду на своју воденицу.

Али поред све своје наивности и по ред претњи „виделовачки“ наши грађани слабо се хтедохе хватати на лепак. Како то видоше пристајаче напредњачке, они објавише: ми ћемо сваког уписати у напредњачке и који хоће и који неће, па чим онеме који се успротиви. Људи се разиђу чудећи се покору нечувеном и невиђеном.

Наш гост Урош Кнежевић, кад се нешто света беше искупило у кавани поче да говори. Говор му се одликовао само јаким грлом а висучим више. На кад виде да слабо шуње речи утичу на слушаоце, узме ти чапу што му канда боље приличи по перо и реч, те заређа од стола до стола, говорећи чак и голобрадој деци да се уписују у „виделовце.“

Пошто се тако скупи нешто потписа узме ову листу познати посланик среза добричког Триуан Јеремић, те је понесе у Београд, да се похвали својим покровитељима, како има ушлава у народу, те да му се и опет што удели.

Јеремић се свагда размеће својим ушљивом, како он може да изради сваком што хоће, а да нахуди онеме који неће са њиме и његовом дружином.

Овако се служе „виделовци“, па им опет све слабо вајди. Народ наш и ако је прост, увиђа шта све „виделовци“ раде. Сви ми добро знамо, да се сва њихова политика састоји у томе, да себе и своје користи подмире, а земља и народ нева пропаду.

Народу се наметаше толики терети, а „виделовци“ себе и своје пристајаче награђују и капом и шаком. Њима је мало што су жељезничким и трговачким уговором жртвовали туђину све наше животне интересе. Па би још хтели и народну банку да дају туђину, а тиме да нас коначно економски упропасте, а које економско пропао, тај се не може и политички као самостално одржати. „Виделовци“ место да увиде, шта су све учинили и да се окану својој несретној послани, они хоће да преустроје политику онако, како би лакше држали народ у шкрипцу, а себи и својима створили добре положаје. Народ у нашим крајевима једва што се опростно кајмакама, паша и кадија турских, а „виделовци“ му спремају нове крштене кајмаке, који ће га држати у запту, да несме помолити бела зуба; по да се као овчица погне да га они до годе коже стрижу. Ми се још надамо да ће свест народних посланика епати на пут „виделовцима“ да не изврше све оно што су намислили.

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Разлажући како су наши напредњаци, прекрштени у „напредњачке“, вада своје прве нападе на слободу и сигурност грађана синули у Лозницу и Гор. Милановцу, „стари либерал“ тешко да се надао, да ће се те његове речи тако скоро потврдити новим делом „Виделоваца.“

Још се није ни осушила мастило, којим је „стари либерал“ написао оно своје пуно истине и беспристрастне оцене, треће писмо, а ево добисмо из Лознице извештај, да је тамошња мества полиција, у лицу начелника познатог Петра Нешића, отпочела гавање и осуђивање у Лозници.

Опште уваженог грађанина из Лознице г. Велизара Кундовића, Нешић је осудио на тридесет дана затвора. За повод овој осуди Нешић је узео приватан говор г. Кундовићев у кући једног свог познаника у селу Корешти.

Кундовић је, том приликом, у приватном разговору икако своје мишљење: да је незаконита радња начелства подринског, што је председника општинског донесеног, од стране општинског одбора, закључка, да се умоли власт о попуњавању упражњеног места народног посланика за варош Лозницу. И Нешић, начелник, одма чини велелеђење о томе приватном Кундовићевом говору, па га за то, брже боље, осуђује.

Пре свега чудно је, да је Нешић могао узети приватан разговор између прија-

теља у приватној кући за основу своје осуде.

Зар тако господо виделовци поштујте светињу приватних домова, да већ и у њима увађате шпијунство?! Зар Србин ни у својој или својој пријатељакући не може приватан разговор водити, а да не стрепи од ваше „виделовачке“ казне?! И ви господо „виделовци“ још имате образа хвалити се, као да сте Србији дали неке слободе?!

А да је и сам Нешић тај говор г. Кундовићев сматрао као приватан и у приватној кући, најјаснији је доказ у томе, што је Начелство Кундовића за то осуђило, а није дело спровело суду, који је једино надлежан да решава о одговорности или не одговорности за говоре на јавном месту.

Ми појмимо врло добро, зашто је начелник Нешић овако урадио са Кундовићем. Прво, није га смео за овај његов говор спровести суду, јер је могао знати, да му суд не би дозволио да изврши своју намеру. И друго, Нешић смера да овом сојом осудом, Кундовићу спречи избор за народног посланика у Лозницу, који избор, ма колико да га „виделовци“, газећи закон, одуговлаче, мора се опет скоро обавити.

Ми смо тврдо уверени да ће овај ниски маневар „Виделовачког“ начелника са познатим већ кандидатом за народног посланика, у Лозници проћи овако исто на јалово, као што су и до сада пролазили сви незаконни напади „Виделоваца“ и њихове старије „браће“ на Лозничане. Свет лозничана, убеђени смо, одржаће победу, и приликом идучег избора, над мрачњаштвом „виделоваца“ при свим њиховим ујудрама и насиљима. Варате се господо „Виделовци“ држећи да Лозничане можете застрашити. Издржали су Лозничани од наше браће кајмаковаца и веће ударе и силније осуде и строже затворе и онтузбе, па опет су они мушки остали на бранику народних права и слобода. И сада су они готови да сваки незаконни напад „виделоваца“ сузбију свесном употребом својих законских права.

Најесорија будућност увериће вас, господо „виделовци“, да вам је био узалудан и овај садашњи незаконни напад на Лозничане пред избор народног посланика у Лозницу. Међу тим као што и наша депеша јавља збачен је по наредби министра унутр. послова и главног кмет Риста Папић. Ту већ нема никакве сумње да „виделовци“ прибегавају крајним мерама, само да осујете избор народног кандидата за посланика лозничког.

Из Неготине пишу нам, како су се „виделовци“ упели свом снагом, да сузбију либерале. Њима се у том погледу иде на руку са свију страна, од нижих и виших њихових патрона. У Неготини језгро и већина грађанства привада народно либералној страни, докле гомилаци „виделоваца“ сачињавају људи ништаве моралне вредности. Ко позиваје само коловоје те „виделовачке“ гомилаци у Неготини, тај може појмити какви морају и они бити који су са њима. Познати злогласни позаревачки оченација Алипије Савић, дођијао је својим радом неготинском грађанству. Али шта ће се кад оваквим људима нема суда ни пута; Они могу својом разуздавом бруталношћу реметити мир и спокојство грађанства, и изазивати појаве које само дивљацима приличе, па да им за то опет ништа не буде. Наш дописник вели да ће нам скоро опширним дописом писати много што шта о тој гомилаци „виделоваца“ у Неготини.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

И опет један зрачак на суморном мутном небу. У нашој богословији прославио се дан усмене на св. Саву, начином достојним великог српског просветитеља и учитеља. Јуче у 10 часова пре подне искупили су се ученици свију разреда богословије са својим наставницима у великој семинаријској дворани.

Сем ученика и њихови наставника искупио и леп број отличних гостију, да присуствују тој свечаности. После свршеног црквеног обреда, који би узгред буди речено, могао свечаније испаста, стао је за катедру млади професор г. Јеврем Илијћ, те говорио врло дивну беседу. Млади говорник врло је лепо нацртао заслуге српског просветитеља око утврђења православања у српском народу. Да би јасније показао, да је православања вера национална и демократска, те да је она сљубљена са народношћу и њу вада одржава, навео је мухамедовство и папско католичанство. Мухамеданство са својим кораном, тежи да своје верне начини фанатичним робовима, а Рим-папство иде на то, да уништи у својим поклоницима сваку искру народне свести и слободе. Православље пак има сасвим противан карактер, оно тежи да испуни и у правом смислу оствари оне идеале, које је Христос, велики учитељ света проповедао. Оно чува народност, а гаји слободу, братство и једнакоет. То је у главном есенција беседе.

Леп је и врло одушевљен завршетак беседе. У њему се изражава топла жеља, младог патриотског срца, да се православање негује и поштује, и да се на томе ради, да сва православа срп. духовна средишта заједнички приону, да се народ српски очува, и дође до својих идеала, за којима толико векова тежи, и пролива своју драгоцену крв.

Лепе мисли, племенити осећаји! Тако што и треба да се чује из уста наставника, који спремају народу служитеље божијег олтара и православања. Али небо је наше мутно, на њему се вијугају мутни, ужасни облаци. У Србији, у срцу, у средишту српског политичког и културног живота, не седи више на престолу св. Саве, достојни пријемник његов митрополит Михаило, који је 28 година неуморно радио, да српска црква постане оно, што треба да је у народном препорођају. Њега је насиље оборило са управе српске цркве, и српска је црква данас сироче, које није горке сузе, пред иконом свога просветитеља Саве. Неправда отера и уваженог јерарха српског Михаила на врачар, на коме је тело свет. Саве спаљено. Тихи, хладан поветарац дува, са светог гаришта великог нашега светитеља, кроз њега чујемо ми тајанствен глас Неманића Саве, де се гевеви на грешнике, а праведнику и достојном своме пријемнику Михаилу, спушта на главу нимб светитељски, који сјаје оном светлошћу, која гори вечно пред престолом творца.

А шта да речемо о Карловцима, у китњастом српском срему где леже свете кости Срб — мученика Уроша и Лазара; где су гробнице мајке Анђелине, Деспота Јована, Штиљановића, српског свеца Максима и кнегиње Љубице. И тамо се извршило насиље над српском црквом. Жеља је народна уништена грубом неправдом и сизидијом. Гвоздена тиранска рука, силом је посидила на престолу карловачке архиепископије, искариоту Германа Анђелија.

У Сарајеву, у српској Босној поносној, гоне покварене слуге папске и бесна солдатија аустријска све што је српско и православно. То је исто и у земљи Херцеговој, на гробу св. Саве. Али са тога гроба, пуног животворне силе, канда се и рађа зрачак боље наде. Памти тамо таква пушка, и сева оштри јатаган. Потомци земље Савине, устају против неправде и насиља туђинског.

Ове године канда се свуда у Српству хори кроз плач и жедање светосавска песма. Но нека је слава вишњем трону, наш народни светитељ умоли ће Бога, коме је угодни, да се Српству разведри и сијну дани лепше среће и будућности.

После свршеног говора певали су ученици богословије, српску химну и песму светосавије Сави, врло дивно, да није било ока међу присутнима, у коме се неби заблистала суза.

После свршене свечаности, угостио је г. ректор богословије Никанор све госте.

Што је ова свечаност тако лепо испала има се главито приписати у заслугу садашњем ректору г. Никанору, који се неуморно труди, да тај наш једини виши духовни завод, постави на висину, која одговара свима захтевима таковог религиозно-просветног завода. За ово кратко време његова ректорована, пред свију препона, које му се са разних страна стављају, он је тај завод тако уредно, да мора сваки бити задовољан, и потпуно се зарадовати што је то тако.

СА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

12. Јануар 1882

Данашњи дан био је посвећен избору три одбора: Законодавног, финансијског и одбора за молбе и жалбе. У сва три одбора изабрани су „напредњаци.“ Претходно је председник, уз пристанак скупштине именовано шест скупштинара за верификацију протокола, и у тај одбор — какво изненађење — ушли су и опозиционари.

Толико у главном о данашњем скупштинском раду; о коме се само то може рећи, да су „напредњаци“ надгласали опозицију. Због сувопарности саме природе рада није се скоро ништа догодило што снаду у интересантност, с тога се ограничавамо на просто бележење ове седнице.

Председник А. Ђ. Поповић за министарским столом сви министри осем Митрополита.

Председник отвара у 9^{1/2} часова седницу, и после једног поздрава из Ниша и неких ситнијих поднесака, настаје избор законодавног одбора.

По свршеном гласању објављује председник за чланове законодавног одбора: Драгомира Рајковића 86
Косту Борисављевића 86
Љуб. Молеровића 85
Ств. Д. Поповића 85
Мил. Глишића 83
Вељ. Јаковљевића 83
Петра Келића 80
Ил. Паптелија 80
Јову Максимовића 74

Опозиција је гласала на ове скупштинаре:

Марка Петровића
Пају Вуковића
Мил. Бурића
Ану Станојевића
Тас. Викића

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Боку Милетића
 Љуб. Додића
 Ђорђа Ђорговића
 Свега је гласало 139 посланика.
 Највише гласова „напредњачких“ 86
 опозиционих 54
 Приступа се избору Финанцијског одбора.

По свршеном избору проглашава председник за изабране:
 Боку Нешића
 Дим. Димитријевића
 Миту Ракића
 Свек. Стефановића
 Гају Чушића
 Мих. Петковића
 Марка Милојевића
 Николу Крушевића
 Аврама Озеровића
 Опозиција је гласала за:
 Симу Несторовића.
 Николу Пашића
 Ареу Дреновића
 Д. Катџа
 Р. Тајсића
 К. Таушановића
 Р. Милошевића
 Р. Поповића
 Н. Симића
 Т. Туцаковића
 Гласало је свега 142 посланика,
 На „напредњачке“ највише 90
 На опозицију 58
 Настаје избор одбора за молбе и жалбе
 У тај одбор изабрани су:
 Анта Пеливановић
 Рад. Димитријевић
 Мил. Богичевић
 Сава Обрадовић
 Ст. Ристић
 Мил. Трпезић
 Јакуб Мустаџић
 Вас. Цветановић
 Цвијо Осатовић
 Опозиција је гласала за:
 Нов. Милошевића
 В. Стошића
 Мих. Смиљанића
 Вас. Павића
 Ил. Стошића
 Мар. Ивковића
 Пав. Радивојевића
 Ив. Протића
 Аврама Сандића

ТЕЛЕГРАМИ

Париз (ОРИГИНАЛНА ДЕПЕША) Еванс дописник „Манчестер Гвардијана“, телеграфичке своје листу, да су установи код Вилећа победили аустриску војску, и уништили два батаљона.

Лозница (ОРИГИНАЛНА ДЕПЕША) Министар Гарашанин збацио Панића са звања кметског. Началник Нешић казино полицијски Кундовића са 30 дана затвора. Симптоматички појави пред избор лозничког посланика. Нека се ово региструје.

При закључку листа добили смо последњи број „Видела“, у коме исправља свој телеграм из Париза који у овом броју прештампавано, и очевидно лаже да је тај телеграм из Беча.

По свој прилици тај телеграм није био за јавност и с тога су се шефови „Видела“ морали јако упроластити кад су га у „Виделу“ видели. Но нека се теше што им одасмо част, те га прештампасмо. У осталом и из овог другог телеграма излази очевидно, да је образовањем синдиката престала дојаконша управа Генералне Упије, и да са одбор кредитора преврће и отвара касе Бунтуове — са нашим желез-

ничким и лутријским облигацијама. Штета што међу овима нису и пашири Српске народне банке, коју му је наша „напредњачка“ влада још прошле скупштине хтела поверити?!

Кад је добио већ пред кућом нашег усрећитеља и славног и хваленог Бунтуа, не знамо да ли се влада побринула, да бар нешто од ових сто тридесет милиона осигура?

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

АНТИ-ЕНЦИКЛИКА

или БРАТСКЕ СЛОВО СЛАВЈАНИНА СЛАВЈАНАМЪ по поводу издања папске енциклике о Кирију и Методију Харковъ 1881 год.

Под овим насловом изашла је у Харкову (у јужној Русији) књига полемичкога карактера, управљена против позвате енциклике садашњег папе Лава XIII, који је признао св. Кирила и Методија за

католичке свеце, присвојивши и личност и свуколику апостолску радњу не забрављених првоучитеља словенских западу, у намери, да словенство увуче у крило католицизма. Књига ова може се добити у Харкову, код статског саветника на Ив. Вас—ча Платонова (Черноглазовскај улица, собствениј домъ, № 4). Цена је књизи с поштарином 1 рубља. Ко поручи најмање 10 комада, има 20/100 процента. Књига ова заслужује сваку препоруку, због чега и обраћамо пажњу нашег света на њу. Сваки је може лако добити, обративши се писмом г. Платонову по горњој адреси.

О ИНТЕЛИГЕНЦИЈИ ЧОВЕКА И ЖИВОТИЊА

По Брике-у, Рекламу, Дарвину и другим, написао: Ђорђе Марковић докторант медицине у Бечу. Цена је књизици 1 динар.

26 Јануара 1882

БИЛЕ

У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

У КОРИСТ СИРОМАШНИХ БАКА ГИМНАЗИЈЕ БЕОГРАДСКЕ

БЕСЕДА СА ИГРАНКОМ

ПОД ПОКРОВИТЕЉСТВОМ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА АЛЕКСАНДРА

И

СТАРАЊЕМ ГОСПОЂА:

Јулке М. Гарашанина,
 Христине К. Јовановића,
 Софије А. Ивановића,
 Милке А. Николића,
 Миле Ј. Драгашевића,
 Леднице К. Гонспоровске,
 Станке С. Лозанића,
 Милке С. Вуловића,
 Стане С. Ђурчића,

Ане М. Ракића,
 Катарине С. Мијатовића,
 Пајке П. Анимиовића,
 Паје Н. Спасића,
 Драге В. Савића,
 Александре Д. Бибе,
 Букаси М. Озеровића,
 Аспазиие М. Стојановића,

ПОЧЕТАК У 8 ЧАСОВА У ВЕЧЕ

Од 15 Јануара 1882 моћи ће се добити карте: за ложе и улазнице код сваке од ових госпођа и код управе народног позоришта; за седишта на балконима у књижари г. Ђурчића у веза милова улици; за седишта на I. и II. галерији само код управе народног позоришта.

Позивнице ће се слати. Али како су у позивању неизбежне погрешке, да се многи не позове који би требао бити зван, то се свак, коме се тај случај деси умољава, да погрешку опрости, и да се за карту, какову жели, обрати ма којој од именованих госпођа.

УЛАЗНИЦА СТАЈЕ 4 ДИНАРА

Ложе у партеру и I. галерији 60 динара, а у II. галерији 18 динара,
 Балкон у I галерији 8 динара, а у II галерији 5 динара,
 Седишта у I. галерији 6 динара, а у II галерији 4 динара.

Добровољни прилози примају се са највећом благодарношћу:

Огласи

НА ЗНАЊЕ

Да би се избегла с једне стране забуна у експедицији, а с друге опет да би се отклонила штета која се причинјава експедицији листа приликом наручивања листа, непосредно преко поште, молимо све оне уписнике, који су из раније држали наш лист, па се сад претплатили преко поште, да нам то одмах јаве, као што су неки већ учинили, да им се неби лист душло пиљао, и тако недостајало бројева за нове уписнике.

ПРВО БЕОГРАД ДРУШТВО за гимнастику и борене

По решењу управе од 12 о. м. отпочиње своја вежбања у недељу 17 о. м.

С тога се позивају сви чланови друштва, као и они, који би хтели ступити у чланство, да тога дана, у 3. сах. по подне, дођу у дом друштва „Црвеног Крста“, где ће се одмах присуштити распореду и вежбања отпочети.

13 Јануара 1882. г.

Београд.

Управа.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

ЂОНОВА

од најбољег квалитета и то из прве фабрике продајем по најповољнијој цени на велико и мало.

Београд:
 КЊАЗ МИХАЛОВА УЛИЦА БРОЈ 5
 Александер Антоновић

Један џак ВЕЛИКЕ ШКОЛНИЦЕ

Упитати у уредништву „Српске Независности.“

Једно канабе ОД ПРВЕНОГ РИСА,

ново, са 6 постављених столица има на продају.

Упитати у редакцији.

Две куће у једној групи, на најлешнем месту у Београду, с лицем на две улице,

продају се из слободне руке, под најповољнијим условима.

Распитати у уредништву „Ворбе“ обилићев венап број 20.

Schittschuhs

за то-цилање на леду Американске Halifax обичне са кајишима од сваке величине добили смо ових дана.

Браће Каралешиви

ЛАМПЕ

Берлинске познате као најбоље и најлешне и то асталске висеће и дуварске добили смо ових дана.

Браћа Каралешиви.

Удружил смо се на заједнички рад, под именом:

АДВОКАТ ИЛИЈА БРАНКОВИЋ И ДРУГ.

Овако оснажена, наша ће канцеларија бити у стању да обавља правне послове и на страни, под заступништвом једнога од потписаних.

Сиротињу ће мо у свима приликама заступати бесплатно.

Пожаревац

На Нову 1882 год.

Илија Бранковић

ЈАВНИ ПРАВОЗАСТУПНИК ЗА ОКР. ПОЖАРЕВАЧЕГ
 Стојан Д. Јовановић
 ПРАВНИК БИВ. ПИСАР СР. МЛАДСКОГ.

ЛОВАЧКО ОРУЖЈЕ ГАЛАНДА

првог фабриканта европског; 13. rue d'Hauteville, Paris, са фабрикама у Бирмингхаму и у Лијежу. —

Албум Галанда, велико дело о оружју шаље се гратис и франко, на захтев преко плаћеног писма.

M. Galand, fabricant d'armes 33, rue d'Hauteville, Paris. 8—92

Свакоме бесплатно одправља

упутство за потпуно излечење у тајности и са мало трошка, тајних болести скорашњих и застарелих само ваља писати:

EYMIN, à Vienne (Isère) France.

Способни агенти

потребују за продавање баденских лозова од 1845, који ће сви скупа до 1886, са згодитица да се извучу, заједно у групи са 3. процент, кнежев, српских Премија-лозова, са уплатом по 5 фор. и 18 фор. месечно; за рад добијају агенти добар проценат.

Франко-оферти нека се шаљу
 Bankvereinigung
 Grün & Co.
 Amsterdam Holland

Прилепчиве болести

Болести коже, црвени, кроне болести и т. д. лече се

Депуративним дволицима До-а Оливијера

одобреним медицинском академијом у Перизу и владом и четиригодишњим искуством публице засведочени као извршни, употребљују се у болницама. Извесно лечење овим моћним депуративом од улцера, скулмана, аспецција скорашњих и застарелих, одлучаја конексутивних у устима и гуши итд.

24.000 франака награде

да никаква друга метода нема ових извршних својстава. Лечење пријатно, брзо, невинно и поуздано. 62 rue de Rivoli Paris.

Консултације од подне до 6 сати и реко писма.

Импотенције

Проспекте развилије наплаћеном писму гратис: Buitti in Nürnberg (Deutschland).

Кореспонденције се примају на немачком, француском и талијанском језику.